

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

w Prowincji św. Jadwigi Zakonu Braci Mniejszych

Preambuła

Prowincja św. Jadwigi Zakonu Braci Mniejszych, wierna Ewangelii, duchowi św. Franciszka z Asyżu oraz misji Kościoła, uznaje ochronę dzieci i młodzieży za jeden z podstawowych obowiązków moralnych, duszpasterskich, wychowawczych i prawnych.

Każdy małoletni ma prawo do bezpieczeństwa, szacunku, godności, ochrony przed przemocą, wykorzystaniem, zaniedbaniem i wszelkimi formami krzywdzenia. Wszyscy bracia, duchowni, pracownicy świeccy, wolontariusze, animatorzy i osoby współpracujące z Prowincją zobowiązani są do tworzenia środowiska bezpiecznego, przejrzystego i odpowiedzialnego.

Standardy obowiązują we wszystkich dziełach Prowincji: klasztorach, parafiach, duszpasterstwach, rekolekcjach, pielgrzymkach, wyjazdach, świetlicach, ośrodkach, działaniach edukacyjnych, charytatywnych, sportowych, medialnych i formacyjnych.

I. Zasady ogólne

1. Dobro małoletniego jest zawsze najważniejsze.
2. Każde dziecko należy traktować z szacunkiem, cierpliwością i godnością.
3. Niedopuszczalne są: przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna, duchowa, ekonomiczna, cyberprzemoc, poniżanie, zawstydzanie, manipulacja religijna i emocjonalna.
4. Każdy brat, pracownik, wolontariusz i współpracownik ma obowiązek reagować na sygnały krzywdzenia dziecka.
5. Każde podejrzenie wykorzystania seksualnego, przemocy lub poważnego zaniedbania wymaga podjęcia działań zgodnych z prawem państwowym i kościelnym.
6. Nikt nie może prowadzić „prywatnego śledztwa”. Należy zabezpieczyć dziecko, sporządzić notatkę i przekazać sprawę właściwym osobom oraz instytucjom.
7. W przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa wobec dziecka istnieje obowiązek zawiadomienia policji lub prokuratury; art. 240 k.k. przewiduje odpowiedzialność za niezawiadomienie o najpoważniejszych przestępstwach wobec małoletnich.

II. Słownik pojęć

Małoletni – osoba, która nie ukończyła 18. roku życia.

Dziecko – każdy małoletni pozostający pod opieką Prowincji lub uczestniczący w jej działaniach.

Brat / zakonnik / duchowny – członek Zakonu Braci Mniejszych należący do Prowincji św. Jadwigi albo przebywający czasowo w jej domu.

Pracownik – osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej lub innej formy współpracy.

Wolontariusz / animator – osoba dopuszczona do działań z małoletnimi bez względu na formę formalną współpracy.

Krzywdzenie dziecka – każde działanie lub zaniechanie naruszające dobro, godność, bezpieczeństwo lub rozwój dziecka.

Osoba odpowiedzialna za standardy – osoba wyznaczona przez Ministra Prowincjalnego albo przełożonego lokalnego do wdrażania i monitorowania Standardów.

Delegat ds. ochrony małoletnich – osoba przyjmująca zgłoszenia dotyczące wykorzystania seksualnego lub innego poważnego naruszenia dobra małoletnich.

III. Osoby odpowiedzialne

1. Za wdrożenie Standardów w całej Prowincji odpowiada Minister Prowincjalny.
2. W każdym klasztorze, parafii, ośrodku lub dziele Prowincji przełożony lokalny wyznacza osobę odpowiedzialną za ochronę małoletnich.
3. Prowincja powołuje:
 - o Delegata ds. ochrony małoletnich i osób bezbronnych,
 - o osobę odpowiedzialną za prewencję,
 - o osobę do kontaktu z pokrzywdzonymi,
 - o zespół konsultacyjny, jeśli wymaga tego charakter sprawy.
4. Dane kontaktowe Delegata powinny być dostępne na stronie Prowincji, w klasztorach, parafiach i miejscach pracy z dziećmi. Podobne rozwiązanie stosują jednostki franciszkańskie publikujące dane kontaktowe delegatów i dokumenty standardów.

IV. Zasady bezpiecznej rekrutacji

1. Każda osoba dopuszczana do pracy lub posługi z małoletnimi musi zostać zweryfikowana.
2. Przed dopuszczeniem do pracy z dziećmi należy:
 - o ustalić tożsamość osoby,
 - o odebrać wymagane oświadczenia,
 - o sprawdzić osobę w Rejestrze Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym,
 - o uzyskać informację z Krajowego Rejestru Karnego, jeśli wymagają tego przepisy,
 - o odebrać oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami.
3. Obowiązek sprawdzenia w Rejestrze dotyczy osób zatrudnianych lub dopuszczanych do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, opieką, rozwojem duchowym, sportem lub zainteresowaniami małoletnich.
4. Dokumentacja rekrutacyjna przechowywana jest zgodnie z zasadami ochrony danych osobowych.

V. Kodeks zachowań wobec małoletnich

Zachowania właściwe

Osoba dorosła powinna:

1. traktować dziecko z szacunkiem;

2. mówić językiem spokojnym, zrozumiałym i nieponiżającym;
3. słuchać dziecka i nie lekceważyć jego sygnałów;
4. zapewniać dziecku przestrzeń do wyrażania emocji i granic;
5. unikać sytuacji dwuznacznych;
6. pracować z dzieckiem w miejscach jawnych, dostępnych i bezpiecznych;
7. informować rodziców lub opiekunów o ważnych sprawach dotyczących dziecka;
8. reagować na przemoc rówieśniczą, wykluczenie, hejt i cyberprzemoc.

Zachowania zabronione

Zabrania się:

1. bicia, szarpania, popychania i stosowania kar fizycznych;
2. krzyczenia, wyzywania, zawstydzania, poniżania;
3. komentowania ciała, wyglądu, seksualności lub dojrzewania dziecka;
4. przytulania, dotykania lub kontaktu fizycznego w sposób nieadekwatny;
5. przebywania sam na sam z dzieckiem w zamkniętym, niewidocznym pomieszczeniu bez uzasadnienia;
6. zapraszania dziecka do prywatnego mieszkania, celi zakonnej lub pokoju;
7. kontaktowania się z dzieckiem prywatnymi kanałami bez wiedzy rodziców i przełożonych;
8. wysyłania treści intymnych, dwuznacznych, przemocowych lub nieodpowiednich;
9. dawania prezentów w tajemnicy przed rodzicami lub opiekunami;
10. faworyzowania dziecka;
11. wykorzystywania autorytetu religijnego do manipulowania dzieckiem;
12. wymagania tajemnicy w sprawach dotyczących bezpieczeństwa.

VI. Kontakt fizyczny

1. Kontakt fizyczny z dzieckiem może mieć miejsce wyłącznie wtedy, gdy jest bezpieczny, adekwatny, jawny i wynika z potrzeby dziecka, np. pomoc przy upadku, udzielenie pierwszej pomocy, gest pocieszenia przy zachowaniu granic.
2. Dziecko ma prawo odmówić kontaktu fizycznego.
3. Niedopuszczalne są gesty naruszające intymność: dotykanie miejsc intymnych, łaskotanie, obejmowanie w sposób dwuznaczny, sadzanie na kolanach, całowanie, przytrzymywanie bez potrzeby.
4. W przypadku dzieci z niepełnosprawnościami pomoc fizyczna musi być dostosowana do ich potrzeb, z poszanowaniem godności i prywatności.

VII. Rozmowy indywidualne i spowiedź

1. Rozmowy duszpasterskie, psychologiczne, wychowawcze i formacyjne z małoletnimi powinny odbywać się w miejscach bezpiecznych, widocznych lub dostępnych dla innych osób.
2. Drzwi pomieszczenia powinny być uchylone albo pomieszczenie powinno mieć przeszklenie, chyba że charakter rozmowy wymaga dyskrecji, a bezpieczeństwo jest zapewnione w inny sposób.

3. Spowiedź małoletnich odbywa się w konfesjonale lub miejscu do tego przeznaczonym, z zachowaniem zasad prawa kanonicznego, godności penitenta i roztropności duszpasterskiej.
4. Nie wolno wykorzystywać spowiedzi, kierownictwa duchowego ani rozmowy duszpasterskiej do budowania zależności emocjonalnej, wywierania presji lub manipulacji.

VIII. Wyjazdy, rekolekcje, pielgrzymki i wypoczynek

1. Każdy wyjazd z małoletnimi wymaga zgody rodziców lub opiekunów prawnych.
2. Organizator zapewnia odpowiednią liczbę opiekunów, regulamin, listę uczestników, dane kontaktowe rodziców, informacje medyczne i procedury bezpieczeństwa.
3. Noclegi organizuje się z zachowaniem rozdziału płci, wieku i funkcji.
4. Dorosły nie nocuje sam w jednym pokoju z małoletnim, chyba że jest to rodzic lub opiekun prawny.
5. Podczas wyjazdu obowiązuje zakaz alkoholu, środków psychoaktywnych oraz zachowań zagrażających dzieciom.
6. Kąpiel, przebieranie, toaleta i czynności higieniczne muszą odbywać się z poszanowaniem prywatności.
7. W sytuacjach medycznych lub kryzysowych należy działać natychmiast, dokumentując podjęte czynności.

IX. Internet, media i wizerunek dziecka

1. Wizerunek dziecka może być utrwalany i publikowany wyłącznie za zgodą rodzica lub opiekuna prawnego.
2. Nie publikuje się treści ośmieszających, zawstydzających lub naruszających godność dziecka.
3. Nie wolno publikować danych umożliwiających łatwą identyfikację dziecka w sytuacjach wrażliwych.
4. Komunikacja z małoletnimi powinna odbywać się przez kanały oficjalne, grupowe i znane rodzicom.
5. Zabrania się prywatnych, nocnych, sekretnych lub dwuznacznych kontaktów przez komunikatory.
6. Administratorzy stron i profili Prowincji reagują na hejt, przemoc, upokarzające komentarze i naruszenia prywatności.

X. Procedura reagowania na krzywdzenie dziecka

1. Gdy dziecko ujawnia krzywdę

Osoba przyjmująca zgłoszenie:

1. zachowuje spokój;
2. słucha bez oceniania;
3. nie dopytuje szczegółowo i nie prowadzi przesłuchania;
4. nie obiecuje tajemnicy;
5. mówi: „Dobrze, że mi o tym powiedziałaś/powiedziałas”;
6. zabezpiecza dziecko przed dalszym kontaktem ze sprawcą;

7. sporządza notatkę;
8. przekazuje sprawę Delegatowi, przełożonemu i właściwym instytucjom.

2. Gdy istnieje podejrzenie przemocy domowej

Należy rozważyć:

1. rozmowę z dzieckiem w bezpiecznych warunkach;
2. kontakt z rodzicem niekrzywdzącym;
3. powiadomienie szkoły, ośrodka pomocy społecznej lub sądu rodzinnego;
4. wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”, jeśli są ku temu podstawy;
5. zawiadomienie policji lub prokuratury, jeśli zachodzi podejrzenie przestępstwa.

3. Gdy podejrzanym jest duchowny, brat, pracownik lub wolontariusz

Należy:

1. natychmiast zabezpieczyć dziecko;
2. odsunąć osobę podejrzaną od kontaktu z małoletnimi do czasu wyjaśnienia sprawy;
3. powiadomić Ministra Prowincjalnego i Delegata;
4. zawiadomić właściwe organy państwowe, jeśli zachodzi podejrzenie przestępstwa;
5. wszcząć procedury przewidziane prawem kanonicznym;
6. zapewnić pomoc dziecku i rodzinie.

XI. Notatka służbowa

Każde zgłoszenie lub podejrzenie krzywdzenia dziecka należy udokumentować.

Notatka powinna zawierać:

1. datę i miejsce zdarzenia lub rozmowy;
2. imię i nazwisko dziecka;
3. dane osoby sporządzającej notatkę;
4. opis ujawnionych informacji;
5. cytaty dziecka, jeśli są istotne;
6. opis widocznych obrażeń lub zachowań;
7. podjęte działania;
8. informację, komu przekazano sprawę;
9. podpis osoby sporządzającej.

XII. Pomoc osobie skrzywdzonej

1. Dziecko skrzywdzone ma prawo do ochrony, wysłuchania, pomocy psychologicznej, prawnej, duszpasterskiej i medycznej.
2. Pomoc nie może być uzależniana od decyzji rodziny o zgłoszeniu sprawy.
3. Prowincja wskazuje osobę odpowiedzialną za kontakt z pokrzywdzonym i jego rodziną.

4. Należy unikać wtórnej wiktyimizacji, czyli ponownego ranienia dziecka przez niedowierzanie, presję, bagatelizowanie lub zmuszanie do wielokrotnego opowiadania.
5. Kościół w Polsce podkreśla prawo osób skrzywdzonych do wsparcia duchowego i towarzyszenia wspólnoty.

XIII. Ochrona dzieci z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami

1. Dzieci z niepełnosprawnościami, zaburzeniami rozwoju, trudnościami komunikacyjnymi lub doświadczeniem traumy wymagają szczególnej uważności.
2. Należy dostosować komunikację do możliwości dziecka.
3. Nie wolno lekceważyć sygnałów niewerbalnych: lęku, wycofania, regresu, agresji, unikania konkretnej osoby.
4. Pomoc higieniczna lub fizyczna musi być jawna, konieczna i wykonywana z poszanowaniem intymności.
5. W działaniach duszpasterskich i wychowawczych nie wolno zawstydzать dziecka z powodu jego ograniczeń.

XIV. Szkolenia i formacja

1. Każdy brat, pracownik, wolontariusz i animator pracujący z małoletnimi przechodzi szkolenie z ochrony dzieci.
2. Szkolenie obejmuje:
 - o rozpoznawanie przemocy,
 - o zasady reagowania,
 - o obowiązki prawne,
 - o komunikację z dzieckiem skrzywdzonym,
 - o granice w relacjach,
 - o bezpieczeństwo cyfrowe,
 - o odpowiedzialność kanoniczną i cywilną.
3. Szkolenia odnawia się okresowo.
4. Nowi bracia i kandydaci do Zakonu otrzymują formację dotyczącą dojrzałości emocjonalnej, seksualnej, władzy, granic, samotności, zależności i odpowiedzialności.

XV. Zasady dla wspólnot zakonnych

1. Cella zakonna jest przestrzenią prywatną i nie jest miejscem spotkań z małoletnimi.
2. Spotkania z dziećmi odbywają się w salach duszpasterskich, kancelariach, rozmównicach, świetlicach lub innych miejscach przeznaczonych do pracy.
3. Bracia nie zapraszają małoletnich do części klauzurowej klasztoru, chyba że odbywa się to w ramach oficjalnego wydarzenia i pod opieką dorosłych.
4. Każdy klasztor prowadzący działania z dziećmi posiada lokalną wersję procedur, dostosowaną do charakteru miejsca.
5. Przełożony lokalny odpowiada za to, aby wszyscy bracia znali Standardy.

XVI. Monitorowanie i aktualizacja

1. Standardy podlegają przeglądowi co najmniej raz na dwa lata.
2. Przeglądu dokonuje osoba odpowiedzialna za prewencję wraz z Delegatem.
3. Wnioski z przeglądu przedstawia się Ministrowi Prowincjalnemu.
4. Standardy aktualizuje się po zmianach prawa państwowego, prawa kanonicznego lub po wystąpieniu sytuacji kryzysowej.
5. Art. 22c ustawy wymaga, aby standardy określały m.in. zasady bezpiecznych relacji, procedury interwencji, osoby odpowiedzialne, sposób dokumentowania i zasady korzystania z Internetu.

Wrocław 05.06.2026r

Alard K. Maliszewski

o. Alard Krzysztof Maliszewski

Minister Prowincjalny